

NÁRODNÍ OSVOBOZENÍ

20
KORUN
ČESKÝCH

25. května 2023 • číslo 5

Finanční podporu pro aktivity
ČSBS zasílejte na účet:
Český svaz bojovníků
za svobodu
Legerova 1854/22, Praha 2
IČO: 00442755
b. ú. 107-240 726 02 17/0100
Komerční banka

ČTRNÁCTIDENÍK ČESKÉHO SVAZU BOJOVNÍKŮ ZA SVOBODU • 1924 – 1938, 1945 – 1948 VYDÁVÁNO ČsOL, OBNOVENO ČSBS 1990

WWW.SVAZBOJOVNIKU.CZ

Uctili jsme důstojně po celé republice osvobození Československa Spojenci

▲ 6.5. 2023 jsme uctili Památku obětí spojeneckých armád na vojenském pohřebišti v Dábčicích. Čest padlým bojovníkům mj. vzdali: za Vojenskou kancelář prezidenta republiky paní pplk. Ing. Petra Vráblíková, Ph.D a místopředseda ÚV ČSBS Ing. Emil Kulfánek, plk. v.v.

Vzpomínkové shromáždění ČSBS k Českému národnímu povstání v květnu 1945

V sále Kulturního centra PRAGOS v Praze 4, Jihlavská 617/30, se dne 3. května 2023 uskutečnilo vzpomínkové shromáždění k 78. výročí vypuknutí Českého národního povstání (ČNP) v květnu 1945 (**Květnového povstání českého lidu 1945**), proti německé nacistické

ČSBS) dále 2 předsedové a 1 místopředsedkyně historických Sdružení ČSBS; 3 předsedové a 1 čestný předseda Oblastních výborů ČSBS. Vzpomínkové shromáždění k ČNP bylo zahájeno českou státní hymnou. Moderovala jej ses. Ilona Müllerová, předsedkyně Organi-

zační komise ÚV ČSBS. Úvodní slovo měla předsedkyně Sdružení Sdružení domácího odboje a partyzánů ses. Květa Volková. Hlavní referát, doplněný prezentací, měl místopředseda ÚV ČSBS a vedoucí „Památníku „Pečkárna“ br. Emil Kulfánek. Po přednesení hlavního referátu se svými vzpomínkami

okupaci Čech a Moravy od října 1938 do května 1945. Vzpomínkové shromáždění k ČNP organizovalo Sdružení domácího odboje a partyzánů, Sdružení Českého národního povstání a Sdružení politických vězňů a pozůstalých - Českého bojovníků za svobodu a Sdružení osvobozených politických vězňů a pozůstalých, z.s.. Účastníky vzpomínkového shromáždění k ČNP byli členové šesti oblastních organizací ČSBS (Praha 4, Praha 6, Praha 15, Praha 17, Beroun a Jičínsko). Hostem byla delegace Vseslovanského výboru vedená JUDr. Zdeněkem Opatřílem. Na vzpomínkovém shromáždění k ČNP byli přítomni: 4 členové ÚV ČSBS (z toho 2 členové Výkoného výboru ÚV ČSBS, z toho 1 člen Předsednictva ÚV ČSBS a dále 1 předsedkyně stálé komise ÚV ČSBS a 1 člen stálé komise ÚV

vystoupili přímí účastníci Pražského povstání v květnu 1945, ses. Jaroslava Křupalová a br. Vladimír Dvořák (oba dva, členové oblastní organizace ČSBS Praha 4; ses. Jaroslava Křupalová bývalá předsedkyně OV ČSBS Praha 4 a Krajského koordinačního výboru ČSBS Praha, v současnosti místopředsedkyně Sdružení Českého národního povstání - ČSBS). Vedle výše jmenovaných v diskusi vystoupil host JUDr. Zdeněk Opatřil a současný předseda OV ČSBS Praha 4, br. Jiří Vodička.

Vzpomínkové shromáždění Českého svazu bojovníků za svobodu k ČNP bylo zakončeno za zvuků „večerky“ symbolickou minutou ticha za oběti nejenom účastníků Českého národního povstání, ale za všechny oběti 2. sv. války.

■ red

Projev předsedy Ing. Jaroslava Vodičky

8.5. 2023 na pietním shromáždění u Památníku obětí a vítězů druhého odboje na Klárově

Pomník tvoří stylizovaná československá vlajka na mohutném žulovém podstavci. Vlajka z bronzu je opatřena barevnou patinou v národních barvách. Vybudování pomníku inicioval Český svaz bojovníků za svobodu (ČSBS). Architektonické řešení provedl architekt Ivan Ruller a návrh koncepce parku je dílem Zdeňka Sendlera. Pomník byl slavnostně odhalen 25. května 2006.

Vážení hosté, dámy a pánové, sestry a bratři!

Dnes slavíme vítězství armád Spojenců velké protihitlerovské koalice, do které patřila spolu s velmocemi USA, Velkou Británií, Sovětským svazem, Francií mj. i Československá republika vedena Benešovou exilovou vládou v Londýně. A ne ta protektorátní, tisíckrát prokletá českými odbojáři představovaná Háchou.

Slavíme rovněž 78. výročí Českého národního povstání, které ulehčilo osvobození naší vlasti od nacistického jha. Bylo to draze vykoupené vítězství.

Za svobodu Československa padlo od roku 1938 až květnu 1945 přes 360 tisíc občanů Československa, kteří položili své životy za budoucnost nás a našich dětí. V počtu zabitých občanů v poměru k počtu obyvatel tehdejšího Československa, patříme na jedno předních míst hrdinských zemí Evropy! Nemluvě o zraněných.

Připomenu zde některé údaje, na které se dnes rádo zapomíná: Rudá armáda vedla osvobozenecské boje na československém území 235 dní – od 20. září 1944 do 11. května 1945.

První bojové svazky, které vstoupily na naše teritorium byla: 242. horská střelecká a 129. gardová střelecká divize 4. ukrajinského frontu RA. Svou osvobozenecskou misi Rudá armáda zahájila na podzim 1944 těžkými boji v Karpatech a vítězně ji ukončila na jaře 1945 v Praze. Za tu dobu postoupila do hloubky 800 kilometrů, obsazenou milionovou armádou „Mitte“ gen. Schörnera.

A připomeňme zde, že tato armáda vedla útok pod Moskvou roku 1941 a od té doby vedla soustavné boje s Rudou armádou. Boje po boku Rudé armády vedl 1. československý armádní sbor – tzv. Svobodova armáda. Osvobozovacích bojů se přímo účastnilo přibližně 22 000 vojáků ve 3 pěších, tankové a výsadkové brigádě. Udává se, že v něm sloužilo 60 000 mužů a žen. Osvobozovacích bojů se přímo účastnilo okolo 22 000 vojáků ve 3 pěších, tankové a výsadkové brigádě. Počátkem září před bitvou v Dukelském průsmyku tvořili vojáci české národnosti, narození na území ČSR, jen 5,6%. Nejvíce bylo Volyňských Čechů 42%, Rusínů a Ukrajinců 24%, Slováků 20%. Spolu s těmito rudoarmějci bojoval i můj otec, který při bojích utrpěl těžké zranění, které ho provázelo po celý život.

Ještě po oficiální kapitulaci Ně-

mecka pomáhaly čs. jednotky čistit území od nepřátelských vojáků, kteří neunesli hořkost porážky a pokračovali v boji. Dne 10. května dorazily první čs. jednotky do Prahy a 17. května se konala v Praze přehlídka čs. vojsk. 1. československý armádní sbor vzrostl při osvobozování Československa o nové síly, přičemž v jeho složkách působili zmobilizovaní vojáci i partyzáni, takže na konci svého osvobozenecského poslání čítal sedesát tisíc mužů. Naše svoboda od nacistů byla draze vybojována.

Oficiální historicko-statistická studie vydaná v Moskvě roku 1993, zdokumentovala celkové ztráty sovětských ozbrojených sil při osvobozování Československa na 551 432 rudoarmějců. Z toho trvalé ztráty (mrtví, nezvestní, zajatí aj.) činily 139 918 osob, z nichž 122 392 padly, zemřely na zranění a nemoci, a zdravotnické 411 514 včetně 346 044 raněných. Abychom si učinili představu o velikosti těchto obětí, připomeňme,

že bojové ztráty americké armády, včetně armádního letectva (USA-AF), na evropském válčišti za druhé světové války dosáhly celkem 586 628 osob, z toho 135 576 mrtvých.

Na československém území rovněž bojovala rumunská armáda ztratil v ČR podle nejnovějších údajů celkem 33 241 padlých a nezvestných a 33 254 raněných vojáků. Bojů na území západních a jihozápadních Čech se v závěrečném období druhé světové války v Evropě zúčastnilo přes 150 000 amerických vojáků ve čtyřech pěších a dvou obrněných divizích. Oficiální závěrečná zpráva vyčíslila bojové ztráty americké armády v Československu za druhé světové války na 1230 osob (351 bojových úmrtí, 408 raněných, 377 zajatých a 94 nezvestní)...

Neopomenu zde uvést také úcast 2. polské armády – Armii Ludowej, pod velením divizního generála Karola Świerczewského, podílející se v rámci 1. ukrajinského frontu maršála Koněva na poslední útočné operaci Rudé armády v Evropě za druhé světové války – tj. na Pražské operaci. Úhrnné ztráty polské 2. armády v Pražské operaci činily 1302 padlých, raněných a nezvestných bojovníků.

Náš svaz – Český svaz bojovníků za svobodu ctí, bez rozdílu, všechny naše osvoboditele a připomíná jejich roli pro naši svobodu. S údaji a událostmi se dnes rádo manipuluje a je třeba, aby právě naše nejmladší generace si tyto objektivní údaje uměla najít alespoň na internetu a aby i právem byla hrdá na své předky, na svoji rodnou zemi. A rovněž by měla pamatovat na všechny naše osvoboditele. I to musíme naše děti a vnuky učit. Má to aktuální smysl a vážnost.

Přes významné vojenské a politické vítězství nad fašismem a nacismem v roce 1945, jsme však dnes svědky, že se fašismus v různých formách obrodil. Česká republika zaujímá na mapě Evropy poměrně malé území. Ale je to území velkého geopolitického významu. Je to osudová poloha, která utvářela historické zkušenosti našeho národa a ozřejmovala jeho úkol i pro budoucnost. Žít na křižovatce vlivů bylo, je a vždy bude obtížné. Tím spíše, že dnes je stále aktuálnější boj za mír!

9. května 2023 pieta na Olšanských hřbitovech, důstojné uctění památky rudoarmějců - osvoboditelů

Dne 9. května 2023 KSČM zorganizovala u hrobů rudoarmějců na Olšanských hřbitovech tradiční pietní shromáždění. „Sešmasedmdesát let poté, co nám rudoarmějci přivezli svobodu, bezostyšně plivají na jejich památku a odkaz,“ řekla předsedkyně pražské organizace KSČM Marta Semelová, která rovněž ve svém projevu uvedla detailně počty obětí evropských národů. Účastníci pietního aktu položili květinové dary k pomníku Rudé armády, k Pomníku 1. čs. armádního sboru a k Pomníku Pražského povstání.

Pietní akt 9. května 2023 na Olšanských hřbitovech probíhal s přestávkami po celý den. K hrobům pokládali květiny – mimo oficiálních představitelů, zejména pamětníci, veteráni a Rusové žijící trvale v Praze, ale i několik potomků padlých. ČSBS položilo květinový dar k památníku rudoarmějců a k památníku Pražského povstání. Olšanské hřbitovy, založené v roce 1680, jsou největším pražským pohřebištem, místem posledního odpočinku mnoha významných osobností. Jeho součástí jsou čestná pohřebiště (NKP) - Britské válečné hroby, památník a hroby

Rudé armády, barikádníků, pomník bitvy u Drážďan, Bulharské válečné hroby, čeští a slovenští

rudoarmějci, 1. sv. válka – legionáři ad..

■ red

▲ 9. května 2023 pieta a písně u hrobů rudoarmějců na Olšanských hřbitovech

Valašsko s úctou k obětem 2. světové války

V řadě míst Zlínského kraje byly organizovány důstojné vzpomínky na tragédie, které se udály na sklonku války. Pod záštitou a za osobní účasti hejtmana Radima Holíše se vzpomínalo u Jurčického mlýna v Leskovci, u památníku v Prlově, Vařákových pasekách v Lačnově a po rozsáhlé rekonstrukci v areálu památníku Ploština. Početné zastoupení na Ploštině měly historické skupiny 1. čs. brigády Jana Žižky

z Trocnova – z bývalé Jugoslávie, slovenské Partyzánské brigády Jana Žižky – Pola a 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky Vsetín.

V tichu vzpomínek zazněla jména těch, kteří patřili do odboje proti fašistické zvěsti a osvobození se nedočkali.

Poděkování náleží organizátorům v uvedených místech ale i těm, kteří v komornějších podmínkách obcí Valašska uctili pa-

mátku svých občanů ve dnech 78. výročí osvobození Československa, na příklad v Huslenkách, Ratiboři, Oznici, Hovězí a řadě dalších. Ve Vsetíně si přítomní žáci a studenti vyslechli slova historika o připravovaném povstání místními odbojáři a jeho průběh při osvobození města 4. května 1945.

■ Miroslav Mikulčák,
OV ČSBS a HS 1.čs. PBŽ Vsetín

▲ Vařákovy paseky.

▲ Vsetín.

Terezín

Místopředseda Trikolóry Josef Sláma, na pietní akci ČSBS v Malé pevnosti, vězení pražského gestapa

Stojíme zde, u Sousoší na cestě k popravišti v Malé pevnosti Terezín, 78. let po hrůzné tragédii, která se zde odehrála na samém závěru druhé světové války. Věřte že mám lehké mravenčení když si zcela nepokrytě uvědomím samu zvrácenost počínání příslušníků německého národa ve chvíli kdy bylo všem navýsost jasné že tuto válku Velkoněmecká říše definitivně prohrála. Vždyť v tento den byl Berlín dobyt Rudou armádou a nacistický vůdce Adolf Hitler byl již mrtvý. Dnes někteří marketingově, barvotiskově a dosti hloupě hlásají patříme na Západ, vždyť nás však nedávná historie poučila že největší zlo a utrpení našeho národa a této země přišlo ze západu, právě z Německa. Poučení pro nás všechny je že zlo nemá světové strany a že musíme bojovat především za hodnoty jako jsou svoboda jednotlivce, národní suverenita, občan vlastní země v tuto dobu zase musím říci že i za mír. Zrekapitulujeme si co se zde v ten daný osudný den stalo. Z Prahy z Černínského paláce, v té době sídla říšského ministra pro Protektorát Čechy a Moravu neblaze proslulého K.H. Franka přišel pokyn zbavit se tzv. nejhorších živlů. Bylo tak popraveno 51 vězňů (+1 konfident), převážně představitelů mládežnické organizace Předvoj. Na závěr chci konstatovat že je velmi důležité si tyto události připomínat, nepřístupit na černobílé popisování naší historie, karikování naší minulosti a mnoha osudů velmi statečných lidí. Kterí si zaslouží obdiv, úctu a respekt. Tyto okamžiky na těchto místech mají mít důstojnost, proto musím poděkovat organizátorům za připomínání těchto událostí, a je třeba také říci že tak činí přes neuvěřitelné ataky ze strany vlády a ministerstva obrany, o to více si jejich počínání vážím.

■ Josef Sláma

Čest polským vojákům

▲ Místopředseda ÚV ČSBS Ing. Emil Kulfánek a ses. Alena Šestáková, z OV ČSBS Praha 15, vzdávají čest hrdinným polským vojákům.

Na jaře roku 1945 dostali polští vojáci z Armii Ludowej (bojovala v rámci Rudé armády) rozkaz, aby v rámci Pražské operace podpořili postup Rudé armády na Prahu. Dne 8. května 2. Polská armáda vstoupila na československé území a svedla boje se zbytky německých jednotek. Poláci bojem s německými vojsky v následujících dnech rychle postupovali na Prahu. Jednotka generála Karola Świerczewského dosáhla 11. května 1945 prostoru mezi Dáblicemi a Čakovicemi a zakončila zde po boku Rudé armády bojovou cestu polských vojsk při osvobození Československa.

Karol Świerczewski, známý jako generál Walter (narozen dne 22. února 1897 ve Varšavě, zemřel 28. března 1947 blízko Jablonki), je polský generál, který byl doktorem vojenských věd, bojovník během španělské občanské války. Byl generálem Rudé armády, poté také východní polské armády Armii Ludowej během druhé světové války.

■ red

Kobyliská střelnice

Projev předsedy ÚV ČSBS Ing. Jaroslava Vodičky

Vážené dámy a pánové, milí přátelé, sestry a bratři!

„Buď hodný, dobrý Čech a vlastenec.“ napsal na rozloučenou svému tříletému synkovi František Famfulík, popravený 8. července 1943 zde na kobyliské střelnici, společně s dalšími četníky, zatčenými za ilegální protifašistickou činnost. Ani blízko smrtící exekuce německých okupantů neztrácel naději na lepší budoucnost pro svoji rodinu a československý národ.

Lepší a šťastnější budoucnost... Oč silněji znějí právě dnes tato slova, v naší zemi, kdy stojíme na už ne na jakési pomyslné křižovatce, ale před skutečnými tvrdými dilematy.

Neonacismus a neofašismus je opět zde – a musíme proti němu bojovat!

To je také mj. poslání ČSBS.

Připomeňme, že na pražské Kobyliské střelnici němečtí nacisté popravili 546 českých vlastenců a odbojářů.

Zde byla prolita česká krev, zejména po diverzním útoku na představitel SS Reinharda Heydricha v roce 1942.

Za 33 dnů, od 30. května do 3. července 1942, zde bylo prokazatelně popraveno 539 Čechů: 463 mužů a 76 žen.

Mezi nimi bylo i mnoho význam-

ných českých vědců, umělců, politiků a vojáků.

Kromě protektorátního premiéra a hrdiny protinacistického odboje Aloise Eliáše, to byli: spisovatel Vladislav Vančura nebo novinář a sportovec Evžen Rošický a mnoho dalších významných osobností.

Výstřelky německých katanů zde ukončily životy i představitelům české pravoslavné církve, kteří ukrývali československé parašutisty, kteří provedli útok na Heydricha.

I proto nesmíme zapomenout na minulost, na to, co provázelo boj proti nacismu, za osvobození od německé okupace Československa.

I proto je nutné do osnov škol,

v praktické části výuky předmětů jako je dějepis a občanská nauka, zařadit pravidelné návštěvy záků a studentů památných míst, spojených s naším odbojem, oběťmi proti nacismu a událostech spojených s druhou světovou válkou. A ptáme se...Kdo jednou převezme tuto zemi do svých rukou?

I tato má slova musí jasně zaznívat na jednom z nejpamátnějších míst českého národního odboje proti fašistickému zlu, zvůli a násilí.

Věčná čest všem, co zde byli popraveni! A myslíme na zítřek, na další život českého národa, na jeho budoucnost uprostřed Evropy.

Děkuji Vám za pozornost.

Pietní akt v Malé pevnosti v Terezíně

Pietní akt se konal k připomenutí si poslední popravy v Protektorátu Böhmen und Mähren 2. 5. 1945, před 78 lety, vykonané v Malé pevnosti v Terezíně, policejní věznicí pražského Gestapa, při níž bylo

v samém závěru 2. sv. války popraveno 51 mladých Čechů, většinou členů mládežnické odbojové organizace PŘEDVOJ. Organizátory pietního aktu byly ve spolupráci s Památkem Terezín, spolky Český svaz bojovníků za svobodu, Sdružení osvobozených politických vězňů pozůstalých a Vojenské sdružení rehabilitovaných AČR. Zahraniční účastníci pietního aktu byla: Monika PILLONI představitelka Lega Del Mondo a ÚGL

Domácí účastníci pietního aktu: starosta Města Terezín – René TOMÁŠEK, delegace TRIKOLORY vedená místopředsedou Josefem

SLÁMOU, zastupitelem MČ Praha 3, delegace Kruhu občanů ČR vyhnáných v r. 1938 z pohraničí, vedená Natašou WEBEROVOU, delegace Svazu vojenských veteránů ČR, vedená plk. gšt. Vladimírem MARŠÍKEM, delegace spolku Milana Rastislava Štefánika, vedená Ing. Luborem MÜLLEREM, delegace Obce Baráčníků Petr Guth Hradčany, vedená rychtářem Miroslavem RIBIEREM, delegace VV ÚV ČSBS (Český svaz bojovníků za svobodu), vedená místopředsedou Emilem KULFÁNKEM. Za spolek ČSBS se pietního aktu dále zúčastnili: delegace oblastních organizací ČSBS - Praha 2, Praha 4, Praha 15, Praha 17 (vedená předsedkyní Ilonou Müllerovou), Beroun, Chomutov (vedená předsedou Benešem Vraným) a Jičínsko.

■ red

Před 80 lety: Protifašistický odboj zachránil židovský lid

Dvě výjimečné události před 80 lety jasně ukazují, že protifašistický odboj v Evropě byl také pokusem zachránit Židy před vyhlazovací politikou nacistického režimu v mnoha jejích podobách. První příklad se týká záchranné operace belgických partyzánů, kteří svým vojenským zásahem cíleně zaútočili na nacistický deportační vlak.

19. dubna 1943 vyjel 20. deportační vlak-transport z Mechelenu do KT Auschwitz-Birkenau (Osvětim). Byl to první transport Židů z Belgie, který použil nákladní vagonů. Malé okenní otvory nákladních a dobytých vagonů byly přebity dřevěnými lištami. Tento transport měl přepravit 1631 lidí, většinou Židů, ale také Sintů a Romů z francouzského departementu Pas-de-Calais.

Youra Livchitz, Robert Maistriau a Jean Franklemon zastavili tento vlak. Během nuceného zastavení u Boortmeerbeeku pomohli k útěku 231 lidem, ačkoli transport doprovázeli ozbrojení strážci. Tito tři osvoboditelé byli později zatčeni gestapem a dva nakonec, po všem strádání, přežili likvidační nacistický táborový systém.

Až v roce 1995 byl na vlakovém nádraží Boortmeerbeek nakonec postaven památník deportovaným a jejich zachráncům. Také v roce 2023 si belgická nadace Auschwitz připomněla tuto záchrannou akci protinacistického odporu.

Druhým významným příkladem bylo povstání ve „varšavském ghettu“ z dubna roku 1943. V listopadu 1940 vzniklo židovské Ghe-

tto ve Varšavě, kde se na velmi malém prostoru těsnilo více než 380 000 lidí. Vzhledem k tomu, že obytná oblast Ghetta se nacházela uprostřed Varšavy, nemohla být nikdy zcela uzavřena. Pašování potravin, záchrana osob a individuální kontakty navenek byly možné po celou dobu. Lidé si však nakonec uvědomovali, že Ghetto má být předzvěstí vyhlazování Židů a připravovali se na odpor. Poprvé se to projevilo 18. ledna 1943, kdy se židovská bojová organizace (ŻOB) pokusila zastavit deportace nacistických okupantů silou zbraní. Přesto do 21. ledna SS prosadila deportaci 5 000 lidí a přes 1 000 lidí bylo v ghettu zabito. Překvapení odporem nacistictí okupanti evakuaci židovského Ghetta prozatím pozastavili.

V dubnu 1943 nařídil Heinrich Himmler rozpuštění Ghetta. Ráno 19. dubna, krátce před začátkem Pesachu, vpochoďovaly do ghetta jednotky SS. Židovští odbojáři se bránili podomácku vyrobenými granáty a dalšími zbraněmi. První den byli překvapeni Němci zatlačeni zpět ke zdi ghetta. Třetí den povstání začaly SS systematicky vypalovat Ghetto, vyhazovat do povětří bunkry a budovy, aby zlomili židovský odpor. Ačkoli těch několik 100 bojovníků bylo jasně přečísleno německými jednotkami, obyvatelstvo Ghetta udržovalo odpor téměř čtyři týdny.

Výzva ŻOB z 23. dubna 1943 k polskému obyvatelstvu Polska a světové veřejnosti uvedla: „Boj je za naši a vaši svobodu, za naši a vaši lidskou, sociální, národní čest a důstojnost. Mstíme zloči-

ny Osvětami, Treblinky, Belzecu a Majdanku. Ať žije bratrstvo ve zbrani a krvi bojujícího Polska! Smrt nacistickým katům! Ať žije boj na život a na smrt proti okupantovi! Židovská bojová organizace.“

Židovští obránci se z dlouhodobého hlediska nemohli vyrovnat převaže jednotek SS. Také proto, že bojovníci polská „Domácí armáda“ (Armia Krajowa) jim nemohla přispěchat na pomoc.

16. května jednotky SS zničily velkou synagogu v ghettu jako poslední symbolickou akci nepřátelství proti všem židovskému. Vůdce této operace SS, policejních jednotek a Wehrmachtu byl brigádní generál SS Jürgen Stroop, který zločin zdokumentoval pod titulkem „Ve Varšavě nezůstala žádná židovská obytná čtvrť!“ Do toho dne bylo SS a policejními jednotkami zabito nebo převezeno do vyhlazovacích táborů přes 56 000 lidí.

Málokterému bojovníkovi ŻOB se tak jako Marku Edelmanovi podařilo uniknout. Mnozí židovští odbojáři se ukrývali, nebo se přidali k polským partyzánům.

FIR, Mezinárodní federace odbojářů – Asociace Antifašistů, pamatuje na Holocaust a odboj proti němu, ale také na to, že ve všech evropských zemích byli v židovském odboji ženy a muži, kteří nebyli pasivní, nešli „jako ovce na porážku“ a bojovali proti fašistické vyhlazovací politice. A proto jsou významnou součástí naší společné antifašistické a protinacistické odbojové tradice.

■ red

Protestné vyhlášení SZPB

Vyšše tridsať účastníkov rokovania Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov konajúceho sa v Bratislave 4. mája 2023 podpísalo nasledujúce vyhlášení:

Protestujeme proti absurdnému nariadeniu Ministerstva vnútra SR o priebehu konania pietnych aktov venovaných 78. výročiu Dňa víťazstva nad fašizmom a ukončenia druhej svetovej vojny v Európe formou tzv. tichého vzdania úcty padlým osloboditeľom našej vlasti – vojakom Červenej armády a Rumunskej kráľovskej armády.

Protestné vyhlášení okrem iných podpísal priamy účastník Slovenského národného povstania Karol Kuna, preživší holocaust Ivan Pasternak, tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer, podpredsedovia rady Jozef Ťazký, Jaroslav Bulko

a Norbert Lacko, ďalší členovia jej predsedníctva Ján Páček a Martin Krno, člen ÚR SZPB Peter Weiss a iní.

Zástupcovia SZPB z Bratislavy, Košíc, Žiliny, Liptovského Mikuláša a ďalších miest potvrdili, že napriek nezmyselnému nariadeniu ministra vnútra Romana Mikulca usporiadajú dôstojné oslavy Oslobodenia ozvučené, s hymnou Slovenskej republiky, s príhovormi a kultúrnym programom tak, ako je to bežné v každej civilnej krajine..

■ Martin Krno

▲ Slavin, dobrovoľníci z KVH Nitra. Na fotografii s členkou Činohry SND Evou Máriou Chalupovou a sólistom Opery SND Ivanom Ožvátom (druhý zľava) 9. 5. 2023.

Odešla sestra Nad'a Brúhová

Z vyprávění Nadi Brúhové, které zaznamenal PhDr. Jan Valíček: „Z volyňské Moskovštiny do severočeských Staňkovic“ vystihuje život Nadi Brúhové.

Dlouholetá členka oblastní organizace ČSBS, Československé obce legionářské a spolku Sdružení Čechů z Volyně v Žatci odešla dne 2. května 2023 ve věku 97 let. Narodila se roku 1925 v Moskovštině na Volyni v zemědělské rodině. Zde chodila do školy. V deseti letech se s rodiči přestěhovala do Novin Českých, kde dokončila povinnou školní docházku. Vyrůstala se čtyřmi sourozenci. Na další studium rodiče neměli peníze a tak pracovala na hospodářství rodičů.

Po příchodu Svobodovy armády na Volyn se přihlásila a narukovala v červenci 1944.

Po absolvování výcviku v Potučku u rumunských hranic byla zařazena jako spojačka štábní baterie u 2. dělostřeleckého pluku 1. brigády a 8. září 1944 odjeli na frontu. Zúčastnila se bojů u Machnovky, dělostřelecké přípravy u Jasla, bojů mezi Duklou a Dukelským průsmykem, dále u Vyššího a Nižšího Komárníku a Liptovského Mikuláše.

Válka pro ni skončila v Kroměříži. Vojenskou službu ukončila 20. ledna 1946 ve vojenském útvaru v Žatci. V lednu 1946 obdržela vlastní hos-

podářství ve Staňkovicích. Později musela vstoupit do JZD Staňkovic. Od roku 1964 až do odchodu do důchodu pracovala jako školnice na Základní škole ve Staňkovicích. V roce 1951 se provdala za Aloise Brúhu. Má dva syny, vnoučata a pravnoučata. Ráda vařila a pekla pro celou rodinu.

Do posledních chvil se zúčastňovala různých akcí, kde ji doprovázela vnoučata a pravnoučata. Byla aktivní členkou ČSBS a Sdružení Čechů z Volyně, region Žatec. Naďo, děkujeme Ti za vše. Tvoje společnost nám bude chybět.

■ red

Další reportáže a zprávy z akcí budou uveřejněny v následujícím čísle.

Znojensko

Rodiny partyzánů si připomněly odbojový odkaz Ploštiny

Slavnostního otevření obnoveného památníku Ploština ve Zlínském kraji připomínající tragédii z posledních dnů druhé světové války, se zúčastnili i obyvatelé z Jiřice u Miroslavi, Míšovic a ze Znojma. Nacisté tehdy do plamenů nahnali a zastřelili obyvatele obce Prlov a osad Ploština a Paseky na Valašsku. Pomstili se jim za to, že pomáhali členům oddílů 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky, kteří prováděli záškodnickou činnost proti nacistickým okupantům. Kromě této brigády bojovaly během druhé světové války pod jménem Jan Žižka další dvě partyzánské skupiny. Na severozápadním Slovensku působila Partyzánská brigáda vedená Teodorem Polou. Třetí byla Brigáda Jana Žižky, která vznikla a operovala v bývalé Jugoslávii. Byla složena z převážně českých občanů, kteří po válce přišli do Čech a na Moravu. Právě část jejich členů osídlila Jiřice u Miroslavi a Hostěradice - Míšovice, kde dodnes žijí jejich potomci. „Na pietních aktech v Ploštině a v Prlově byly o čtvrtém dubnovém víkendě za účasti hejtmána Zlínského kraje a členů Parlamentu ČR, zastoupeny rodiny a pozůstalí členů všech tří výše uvedených brigád. Ti ze Znojemska jsou sdružení v Oblastní organizaci Českého svazu bojovníků za svobodu Znojmo a v Československé obci legionářské jednota Hostěradice“.

■ **Vratka Skřivánková**
předsedkyně OO ČSBS Znojmo

▲ Účastníci pietního aktu ze Znojemska v Prlově.

▲ Slavnostní znovu otevření obnoveného památníku na Ploštině.

Bratislava

Z pietní akce u příležitosti osvobození ČSR na Slavíně

Napriek prívlastku o Dni víťazstva nad fašizmom nemáme dôvod byť až takí optimistickí. Priznajme si, definitívne poraziť fašizmus sa nepodarilo. Skupiny prívržencov tejto ideológie a jej odnoží prenikajú do bežného života spoločnosti. Svedčí o tom ich zastúpenie v parlamentoch európskych krajín, Slovensko nevynímajúc. Aj 78 rokov po 2. svetovej vojne zápasia demokratické krajiny s nositeľmi fašistických a extrémistických myšlienok.

Vážne zamyslenie si vyžadujú vojnové konflikty vo svete. Takýmto je aj už rok trvajúca vojna medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou, ktorá sa nás osobitne dotýka. Jej dopady sú na náš každodenný život kruté. Hospodársky dopad tejto vojny pociťuje každý z nás. Odmietavý postoj SZPB k súčasnej situácii na Ukrajine sme rázne vyjadrili už pred rokom a stále za ním stojíme. Vojna, v ktorej zomierajú ľudia, ničí sa krajina a na dlhé roky aj medziľudské vzťahy na oboch stranách konfliktu, nie je dobrým riešením.

Dostali sme sa do štádia, keď sa oslobodenie nášho územia Červenou armádou dáva na jednu morálnu úroveň s dnešnou činnosťou vojsk RF na Ukrajine. Nezhľadňuje sa uplynulých 78 rokov, dejinné udalosti a vývojové zmeny za toto obdobie vo svete. Myslieť si, že prekrúcaním histórie sa primárne sleduje rehabilitácia nacizmu a fašizmu, je veľmi zjednodušujúce. Motívom dehonestácie antifašistického odkazu Čerenej armády je snaha o vyvolávanie averzie voči súčasnému Rusku. Osloboditeľská misia ČA je podľa odporcov súčasného Ruska zdrojom sympatií Čechov a Slovákov k nástupníckym štátom bývalého Sovietskeho zväzu, teda aj Rusku.

Táto snaha o diskreditáciu Ruska nepriamo rehabilituje fašistov či kolaborantov s fašizmom, prebúdza extrémistické sily. Je to tichý, pomalý a zákerný boj o zmyslenie ľudí využívajúci šovinistické pudy a neznalosť histórie. Zneužíva sa postupná strata historickej pamäte najmä mladej generácie.

■ **Jozef Ťažký, podpredseda ÚR SZPB**

▲ Na čele sprievodu ku Slavínu v Bratislave išli 9. mája priami účastníci partizánskeho hnutia na Slovensku Anna Bergerová a Karol Kuna.

▲ Vojenské pohrebíšte v Ďbľicích: 6.5. 2023 jsme uctili u jednotlivých hrobů Památku obětí spojeneckých armád.